

Saco studentråds studieresa till Helsingfors

Mimmi Rönnqvist
Ordförande
070-079 06 20
mimmi.ronnqvist@saco.se

Saco studentråd
Box 2206
103 15 Stockholm
Besök: Lilla Nygatan 14
Tel växel: 08-613 48 00
E-post: kansli@saco.se
www.saco.se

Sammanfattning

Saco studentråds styrelse har efter beviljat stipendium från Sacos fackliga stipendiefond besökt Helsingfors och en rad institutioner som arbetar med de frågor som Saco studentråd har i sin verksamhetsplan. Studentrådet var i Helsingfors under tre dagar i april.

Syftet med resan var att ta med det vi vet om frågor som Studentrådet arbetat med under många år, samt frågor som är relativt nya på agendan, för att höra mer om hur vårt grannland i öst arbetar med dessa. Vi vet att den finska skolan levererar goda resultat, men vi vet mindre om den finska högskolan.

Resan gav en rad nya infallsvinklar i många av de hinder och fallgropar som vi ser inom ramen för den svenska studenthälsan, tvärvetenskaplig akademi och facklig organisation i framtiden. Dessa har vi sedan tagit med oss ut i vår verksamhet. Vi har använt de finska exemplen i möten med politiker och samarbetspartners, vi har problematiserat och diskuterat dem tillsammans med våra medlemsförbund och vi ämnar ta med våra nya insikter i kommande arbete under verksamhetsåret.

Studieresa till Helsingfors

Presentation av gruppen

Saco studentråds styrelse består av åtta personer som alla var beräknade att åka med på resan:

- Ordförande Mimmi Rönqvist, ursprungligen från Lärarnas Riksförbunds studerandeförening, studerar till lärare.
- Vice ordförande Åsa Ström, ursprungligen från Akademikerförbundet SSR, studerar till socionom.
- Ledamot Tobias Åresten, ordförande för Teknologrådet, studentorganisationen inom Sveriges ingenjörer, studerar till civilingenjör vid Linköpings universitet.
- Ledamot Lina Arvidsson, ursprungligen från Jusek, studerar juristprogrammet vid Göteborgs universitet.
- Ledamot Paula Savina, ursprungligen från Akademikerförbundet SSR, studerar Statsvetenskap vid Umeå universitet.
- Ledamot Marcus Bäcklund, ursprungligen från Naturvetarna, studerar biokemi vid Lunds universitet.
- Ledamot Anna Knoph, ursprungligen från Akademikerförbundet SSR, studerar kulturanthropologi vid Uppsala universitet.
- Ledamot Emma Sjögren, ursprungligen från Psykologförbundet, studerar Psykologprogrammet vid Umeå universitet. Kunde tyvärr inte delta på resan på grund av sjukdom.

Bakgrund

Under föregående verksamhetsår träffade dåvarande ordförande Malin Påhls Hansson och nuvarande ordförande Mimmi Rönqvist den då nytillträdde VD:n för IVA, Tuula Teeri. Teeri kom då närmast från det tekniska universitetet Aalto i Finland där hon varit rektor. Samtalet gav studentrådet mersmak och på grund av att Saco studentråd har kontakt med så väl svensk-finska ungdomsförbundet som en tidigare ordförande som är uppvuxen i Finland så har vi ofta undrat över hur saker och ting egentligen fungerar.

Tuula Teeri inspirerade oss mest till att besöka Aalto kopplat till den systematiska tvärvetenskapligheten som finns vid dessa utbildningar kopplat till att lärosätet har fokus på tech, design/konst och business. I alla dessa utbildningar uppmuntrar man sedan studenterna att utöver sitt huvudsakliga val även välja kurser inom de andra disciplinerna för att vidga sina vyer och öka sin anställningsbarhet.

Men det är inte enbart anställningsbarhet och tvärvetenskaplighet som har lockat oss österut. I Saco studentråds påverkansarbete krävs det att vi lägger fram förslag och kan ta exempel ur verkligheten för att visa att saker är möjliga. I Finland ser den generella välfärden helt annorlunda ut än i Sverige, men det gör också att det har utvecklats andra former för Studenthälsa och studielån än vad vi har i Sverige. Givet att vi inte har exakt lika förutsättningar vad gäller bostadsmarknad, sjukvård och skola mellan våra länder så anser vi ändå att Finland i många fall är ett bra land att jämföra och utbyta idéer med.

Genomförda aktiviteter

Studentkåren vid Aalto

Studentkåren vid Aalto-universitetet var ett bra avstamp för vår resa. Ett flertal av oss i Saco studentråds styrelse har varit kåraktiva i olika utsträckning under våra respektive utbildningar. Det främsta vi kan konstatera är att studentkårerna i Finland står betydligt starkare än i Sverige på grund av att man bibehållit det kårobligatoriet som avskaffades i Sverige 2010.¹

I det stora hela fungerar kårer i Finland på liknande sätt som i Sverige men det finns en del stora skillnader som underlättar för studenter i Finland. Bland annat har man kraftigt subventionerade måltider för studenter vid samtliga lärosäten, det finns en studenthälsa som bedrivs som småskalig primärvård och bekostas av en nationellt studentkårsägd fond och studenter i Finland får generösa bostadsbidrag för att kunna flytta och studera.

En nackdel är dock att det är väldigt svårt att studera deltid vilket urholkar det finska högskolesystemet. Studietid och examensdatum är inte lika fyrkantigt som i Sverige utan många väljer att arbeta och självmant studera deltid inofficiellt.

Saco studentråd tillsammans med ledningen för AYY – Aaltos studentkår.

Akava och deras motsvarighet till Saco studentråd

Vid mötet på Akava träffade styrelsen dels en representant för Akava, dels en representant för styrelsen för Saco Studentråds finska motsvarighet. För centralorganisationens del lyftes vikten av arbetskraftsinvandring till Finland, dels med anledning av det låga barnafödande, dels på grund av en åldrande befolkning i Finland. Kompetensförsörjningen på morgondagens arbetsmarknad och det faktum att Akava såg nyanlända människor till Finland som en viktig tillgång är därför något styrelsen tar med sig.

¹ <http://wiki.sfs.se/wiki/K%C3%A5obligatoriet>

Mika på Akava går igenom visioner för EU-samarbete.

Under mötet fick vi reda på att Finlands motsvarighet till YH-utbildningar är poänggivande på ungefär samma sätt som högskoleutbildningar, vilket är intressant både ur en svensk kontext, såväl som för Saco och Saco studentråd som till skillnad från Akava inte organiserar de som har examen från YH, utan enbart från högskola.

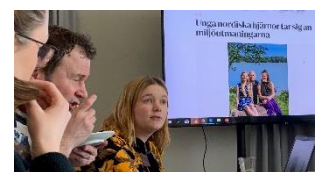
En intressant sak som Akava hade valt att göra ur rekryterings syfte var att samarbeta med influencers på sociala medier för att nå ut till ungdomar. De står inför liknande utmaningar som oss i den svenska fackliga rörelsen och vill därför så ett frö av facklig kunskap tidigt hos ungdomar. Dessvärre är detta inget som går att mäta i verksamhetsresultat, men det var Akava införstådda med innan de drog igång projektet. Saco studentråd tycker att detta är en god inställning för en växande facklig rörelse, det behöver utföras på många plan.

Slutligen var det intressant att lyssna till Akava studentråds representant då likheter och skillnader mellan vår och vår finska motsvarighet blev tydliga. Vi upplevde inte att Akavas studenter hade riktigt lika tydlig organisationsstruktur som Saco studentråd, men de hade gjort en del insatser för att påverka Akava. Bland annat hade studenterna tagit fram en kampanj mot sin egen medlemsbas där de belyste fördomar mot facket och besvarade dessa med fakta.

Hanaholmens centrum för svensk-finskt samarbete

Vårt besök vid Hanaholmen var så väl naturskönt som informationstätt och intressant. Hanaholmen är ett finskt-svenskt kulturcentrum som ligger i Esbo utanför Helsingfors. När Sverige i samband med Finlands jubileumsår 1967 beslöt efterskänka 100 miljoner kronor i krigstida skulder krävde detta en gengåva. Regeringen i Finland beslöt då inrätta ett gemensamt administrerat kulturcentrum för att utveckla samarbetet mellan länderna. Sedan dess har Hanaholmen arbetat med frågor rörande kopplingen mellan Finland och Sverige, men även nordens.

Vi fick höra mer om redan befintliga jämförelser mellan skolsystem och högre utbildning i Sverige och Finland. Det gav upphov till bra diskussioner och gott underlag inför vårt möte med universitetet. Dessutom kunde

Janne och Minna på Hanaholmens utbildningsavdelning visar stolta sina ledarskapsutbildningar.

Hanaholmen klargöra en del frågetecken som vi lämnats med efter mötet med studentkåren vid Aalto.

Utöver mötet med Hanaholmens utbildningsansvariga fick vi information om Hanaacademy och Hanaholmens program Tandem leadership samt Det Nya Norden, alla tre i syfte att skapa och stärka nätverk genom utbildningar, konferenser och särskilda ledarskapsprogram. Saco studentråd har tagit med denna info och spridit inom våra medlemsförbund för att utöka möjligheterna att engagera sig i de frågor som ligger en närmast hjärtat. Det går att läsa mer om de tre programmen via dessa länkar:

Tandem leadership:

<https://www.hanaholmen.fi/sv/kulturcentrum/samhalle-och-utbildning/samhalle-och-naringsliv/tandem-leadership/>

Det Nya Norden:

<https://www.hanaholmen.fi/sv/kulturcentrum/samhalle-och-utbildning/samhalle-och-naringsliv/det-nya-norden/>

Hana Academy:

<https://www.kulturfonden.net/se/projekt/hana-academy-13497105>

Aalto-universitetet

På Aalto-universitetet hade vi möte med Eija Zitting som är head of learning services på Aalto. Vi fick en grundlig rundtur på det nyligen sammanslagna universitetet som uppstått genom en fusion av Helsingfors handelshögskola, Konstindustriella högskolan och Tekniska högskolan. Miljöerna på Aalto är något helt annat än den typiska lärosätesbyggnaden vi är vana vid i Sverige och man har lagt stora resurser på att fräscha upp och skapa inspirerande omgivningar med praktiska detaljer i fokus.

Under mötet med Eija Zitting valde vi att lägga fokus styr- och resurstilldelningsutredningen som var högaktuell i Sverige. Med tanke på att den utredningen lämnade mycket av den interna resursfördelningen till lärosätenas eget bestämmande så ställde vi frågor kring hur de hanterade resurstilldelningen internt på Aalto. Deras system byggde på en grundsumma som sedan multiplicerades baserat på olika faktorer kring de olika utbildningarna som ges vid Aalto. Till skillnad från Sverige, där vi i dagsläget baserar tilldelning av medel på generella prislappar som skall uppskatta kostnaden för en utbildning så går Aalto en annan väg och

uppskattar istället de faktiska kostnaderna man förväntar sig. Det leder såklart också till att tekniska kurser får större resurser än ekonomikurser, men Studentrådet anser att det förmodligen skapar en mer sanningsenlig bild per utbildning än det generella prislappssystemet.

Ett annat område vi diskuterade var givetvis integrering av perspektiv i kurser som ges vid Aalto – den största anledningen till att vi valde att besöka universitetet. Bakgrunden är att

flera perspektiv skall integreras inom svensk utbildning. Perspektiv såsom mångfald och hållbarhet ska tas hänsyn till inom ett program. Inte sällan i formen av att man har en kurs i hållbarhet för att sedan bocka av det perspektivet för ett

Saco studentråd tillsammans med Eija Zitting.

program om 300 högskolepoäng. Aalto hade en väldigt intressant lösning på problemet. Vanligtvis så skulle ansvaret i Sverige hamna på kursansvarig att inkludera perspektiven i sina kurser. Ansvaret hamnar alltså på individnivå, en individ som kanske inte har på egen hand har resurserna som krävs för att integrera olika perspektiv inom en kurs på en adekvat nivå. På Aalto hade man dock utvecklat systemstöd för integrering av dessa perspektiv på central nivå. Det vill säga för den individ som var ansvarig för innehållet i kursen hade systemstöd för att kunna utveckla och integrera nya perspektiv i sina kurser. Saco studentråd tar med sig detta perspektiv i fortsatt arbete för utbildningar av hög kvalitet.

Vi talade även om de studiepsykologer som finns på finska universitet. I Sverige har Studenthälsan ett förebyggande uppdrag och rehabiliteringsansvaret faller mellan stolarna för en student som blir sjuk och inte längre kan prestera fullt ut. I Finland har man studiepsykologer som fungerar ungefär som företagshälsan kan fungera på en arbetsplats i Sverige. Studiepsykologen träffar studenter som av någon anledning inte kan prestera på sina utbildningar och ser över vad som behöver göras inom studiemiljön. Det kan vara någon form av akademiskt stöd eller hjälp att lägga upp arbetet. Det är alltså inte behandling för psykisk sjukdom utan snarare en anpassning av en student som på grund av sitt mående inte klarar av sina studier.

Sist men inte minst så fick vi med oss ett, för oss ideellt engagerade studenter, guldorn. Vid Aalto finns kurser med läromål kopplade till studenternas engagemang. När man upp till läromålen, som var utformade i relation till ett särskilt engagemang, så kunde man bocka av en kurs om

ett antal högskolepoäng, eller motsvarande. Ett exempel var ett kodningsmaraton som genomfördes som en tävling för studenter, av studenter, på campus. Saco studentråd anser att det är ett otroligt spännande grepp på att faktiskt värdesätta engagemang utanför studierna mer än att det eventuellt kan ge en fördel om det finns med på ett CV. I och med att man erhåller faktiska poänggivna meriter så blir det synligt i studentens arbetsbörda men uppmuntrar också fler att engagera sig.

Finlands nationalmuseum och Oodi

Vi visste redan innan avfärd att Sverige och Finland delar historia. För att skapa en djupare förståelse för det finska samhället och hur dess utveckling skett så valde vi att åka till Finlands nationalmuseum för att ta in Finlands historia under 1900-talet. Museet gav en intressant bild av Finlands historia, men också Sveriges del i Finlands historia. Museet bjöd på en tydlig och pedagogisk tidslinje över Finlands historia i samspel med Sverige och Ryssland. Det främsta vi tar med oss är Finlands relativt moderna resa in i självständighet, en resa som till stor del kantats av krig, ekonomiska kriser och social osäkerhet men som ändå mynnat ut i ett starkt modernt samhälle med en stolt historia och en utpräglad folksjäl.

Tobias går på VR-tur i forna ryska kejsardömetts lokaler.

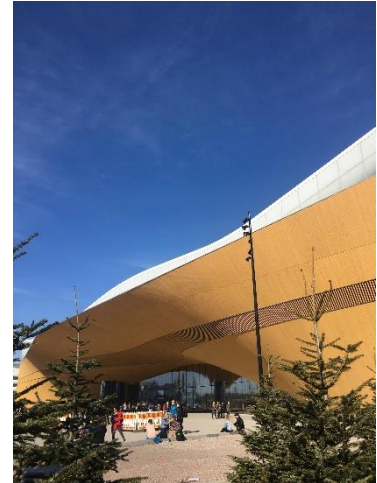

En moderskapsförpackning i utställningen på Finlands nationalmuseum.

Ett fantastiskt exempel på en finländsk framgångssaga, och kanske något av ett kuriöst inslag i denna rapport, är den finska moderskapsförpackningen som sedan första halvan av 1900-talet delats ut till alla nyblivna mödrar i Finland.²

² <https://www.kela.fi/web/sv/moderskapsforpackningen-2019>

Under vår resa hann vi också besöka det nybyggda centrumbiblioteket Ode (Kestustakirjasto Oodi på finska). Ett omedelbart intryck vi fick av biblioteket var deras mångsida utbud till befolkningen, långt över det traditionella utbudet. På biblioteket fanns det förutom böcker så väl labbsalar som 3D-skrivare och symaskiner för allmän nytta. Det var fint att man valt att skapa ett gemensamt användande av saker som människor sällan använder – det är både hållbart och allmännyttigt! Ode hade även anpassat verksamheten för olika åldrar och trender. Det fanns särskilda spelrum och såklart även det traditionella utbudet av böcker och informationsinhämtning.

Centrumbibliotekets spektakulära fasad.

Biblioteket var otroligt välbesökt och samtliga resurser nyttjades utan att det var någon köbildning. Saco studentråds samlade intryck var att det verkligen var ett utrymme präglad av allmännytta som osade tidsenlig bildning och rekreation – så som ett bibliotek ska vara!

Slutsatser

På grund av att aktiviteterna beskrivits grundligt ovan väljer vi att plocka ut våra verkliga guldkorn ur det hela:

Studiepsykologer

Det finska systemet med studiepsykologer är en alternativ väg i det arbetet som Saco studentråd under flera år har drivit kopplat till vem som har ansvaret för att rehabilitera sjuka studenter. Här hamnar studenter mellan försäkringskassan och CSN och det är otroligt lätt att slås ut helt och hållet från sina studier. Det finska systemet skapar en tydligare åtgärd istället för att bara släppa begreppet "rehabiliteringsansvar" på våra svenska lärosäten. Detta är något som Saco studentråd och studentsektionerna inom Saco arbetat med under väldigt lång tid.

Tvärvetenskaplighet och utökad valbarhet

Många utav svenska lärosäten har breda utbud av utbildningar och fakulteter. Det är således långt ifrån omöjligt att skapa program där man inom en viss struktur och med en programstudents trygghet kan välja och vraka för att bygga egna utbildningar, något som i allt för många fall saknas idag. Inom vissa program finns idag en viss valbarhet men det är sällan fakultetsöverskridande samarbeten som ligger till grund för detta och ännu mindre uppmuntras studenter till att söka sig över fakultetsgränserna självmant. Det är problemet i vårt stelbenta svenska stuprörssystem – men vi bör nämna att Aalto är en stiftelsehögskola vilket gör att deras ramar är annorlunda än de vi har på svenska statliga universitet, det skulle dock inte vara omöjligt att reformera vårt system.

Värdesättande av ideellt engagemang

Aaltos poänggivande engagemang är ett ljus i det mörker som idag präglar allt får många av våra svenska studentorganisationer. Saco studentråd med medlemsförbund har längre funderat på hur vi ska kunna skapa mervärde för ideellt engagemang. Detta är helt klart en frisk fläkt i den diskussionen för så väl studentrådet som studentsektionerna.

Kreativt tänkande kring organisering av unga

Saco studentråd tycker att det är härligt med nya kreativa sätt för facket att nå ut till fler. Saco har en stor påverkansarena i och med Sacomässan men det nor inte riktigt fram att Saco är en facklig organisation. Saco studentråd uppskattar att Akava vågar testa ge sig in i influencervärlden med allt vad det innebär som ett nytt grepp i att förankra fackets värde hos ungdomar. Det ger mervärde för hela den fackliga sfären och skulle för Saco vara ett mycket bra komplement till Sacomässan.

Hållbarhetstänk i många led

Tack vare ett gemensamt utnyttjande av prylar som vi sällan använder, så som symaskiner och 3D-skrivare, kan centrumbiblioteket vara en hubb för minskad konsumtion. Likaså har man valt att i den tidigare nämnda moderskapsförpackningen valt att ta med flergångsblöjor sedan några år tillbaka, som ett steg i att introducera nya föräldrar att våga prova en mer miljövänlig konsumtion för sina barn. Sist men inte minst att på ett betydligt mer systematiskt sätt än i Sverige säkerställa att dessa perspektiv bejakas i högre utbildning.

Slutligen hälsar Saco studentråd glatt tack och hej för möjligheten att genomföra denna resa med en bild från en helsingforskväll där vi både badade, bastade och testade rostade syrsor!

